

Waterschap waarschuwt voor natte Maashorst: 'Het emmertje zit nog steeds te vol'

UDEN - Heel lang extreem veel regen, beperkte afwatering én diep gelegen breukranden in de bodem zijn de belangrijkste oorzaken van de grote wateroverlast rondom natuurgebied De Maashorst. Het waterschap heeft maatregelen genomen maar sluit nieuwe ellende niet uit als het weer gaat regenen.

Hans van Alebeek 28-01-25, 07:40

Alles stroomt onder, wat is er aan de hand rondom natuurgebied de Maashorst? Met die noodkreet richting waterschap Aa en Maas trokken eind vorig jaar tientallen bewoners aan de noodklok. Met name rond buurtschap Zevenhuis in Zeeland maar ook op 't Loo in Nistelrode was de ellende niet te overzien: kelders stroomden van bovenaf vol, hele tuinen en weilanden stonden onder water.

„Er is iets aan de hand in de buurt wat we niet kunnen verklaren”, zei dijkgraaf Mario Jacobs toen. Uit een eerste analyse, in samenwerking met de gemeente Maashorst, weet het waterschap nu wel meer. Al zullen de antwoorden niet iedereen bevallen.

Een bak ellende

„Vooropgesteld: die wateroverlast is voor de betrokkenen natuurlijk één bak ellende”, zegt Ernest de Groot, lid van het dagelijks bestuur van het waterschap en kenner van het gebied. „De overlast wordt door het waterschap ook niet ontkend. Maar we hebben wel de tijd genomen om goed uit te zoeken wat er precies aan de hand is.” Met hulp van adviseur Jos Kruit die een indrukwekkende hoeveelheid cijfers en informatie heeft verzameld.

Volgens de twee 'waterschappers' zijn er drie belangrijke oorzaken voor de wateroverlast aan te wijzen. De allerbelangrijkste: het is en was zo nat omdat het heel lang, extreem veel geregend heeft. Van juli 2023 tot en met juli 2024 viel er maar liefst 1461 millimeter, terwijl dat gemiddeld 865 mm is.

„Je praat dus over een overschot van 596 mm”, legt Kruit uit. „Om een idee te geven: dat zijn dus zestig emmers water extra op elke vierkante meter.” Het grootste deel van dat water werd ook keurig richting de Maas afgevoerd, laat Kruit zien. In december 2023 stroomde daar 89,5 miljard liter water weg, genoeg om heel Brabant een halfjaar van drinkwater te voorzien. Nog nooit werd er zoveel water in een maand afgevoerd.

Spons is verzadigd

Met zo veel water van boven, raakt de ondergrond automatisch verzadigd. Helemaal in natuurgebied de Maashorst want dat is een soort spons die na jarenlange droogte extreem verzadigd raakte. Zo zeer dat aan de randen van het gebied, zoals Zevenhuis, de grondwaterstand bijna het maaiveld raakte. Oftewel: steek een schop in de grond en je ziet de nattigheid.

Normaliter verdampt dat water in rap tempo bij een droge, zonnige periode: na 1,5 maand droog weer kan het grondwater 75 centimeter dalen. „Maar die droge tijd is er dit keer amper geweest”, zegt Ernest de Groot. „Het spreekwoordelijke emmertje zit vol en heeft nooit de kans gehad om leeg te lopen. Dat is nu nog steeds het geval als je kijkt naar de grondwaterstand. Het peil staat gevaarlijk hoog dus bij regen kunnen de problemen zo weer terugkeren.”

Schuld van het waterschap?

De veelgehoorde kritiek is dat dat de schuld is van het waterschap dat het grondwaterpeil van de Maashorst wil verhogen en daarvoor sloten dempt en de stuwen hoog houdt. Of zoals de VVD vorige week nog zei in de gemeenteraad: „Wat is het belangrijker: de natuur in de Maashorst of natte voeten voor onze inwoners.” Onbekenden hebben uit onvrede bijvoorbeeld ook enkele stuwen van het waterschap gesloopt.

Maar het ligt niet aan grote sloten of stuwen, geeft De Groot aan. Die doen wat ze moeten doen: water afvoeren. Dat Zevenhuis zo nat is (en blijft) heeft volgens De Groot vooral te maken met de ondergrond. De Zeelandse buurtschap ligt namelijk bovenop een naamloze breukrand, die parallel loopt aan de bekende Peelrandbreuk.

Die breuk, heel diep in de bodem, duwt grondwater naar boven. Hoe de structuur van alle breukranden en breukjes precies loopt, is nog onderwerp van nader onderzoek. Maar aan het fenomeen zelf is weinig te doen, waarschuwt het waterschap alvast: kwelwater wordt naar boven geduwd, lage gedeelten buiten de Maashorst zijn droog, hoog gelegen grond op de Maashorst is juist nat. Precies het tegenovergestelde van wat normaal het geval is.

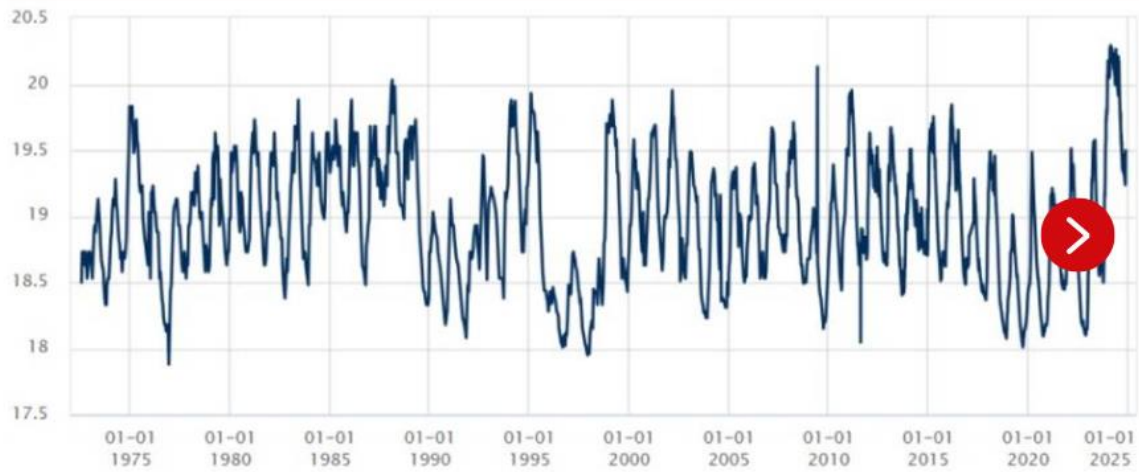
Afwatering moet beter

Samen met de gemeente heeft het waterschap wel geconstateerd dat de afwatering via kleine slootjes ver beneden de maat was. „Het water bereikte onze hoofdafvoer voor Zeeland niet. Daar hebben we de afgelopen jaren door allerlei omstandigheden niet genoeg aandacht voor gehad”, bekent De Groot. Dus zijn op tientallen plekken inmiddels slootjes uitgegraven en schoongemaakt, net als duikers onder de weg. „Misschien moeten mensen voor hun eigen perceel nog eens goed kijken of het water voldoende weg kan”, adviseert De Groot.

Veegt het waterschap met deze uitleg niet erg makkelijk het eigen straatje schoon en moeten de inwoners het nu zelf maar uitzoeken? „Nee hoor”, zegt De Groot. „Maar we moeten wel erkennen dat het handelingsperspectief voor ons als waterschap erg beperkt is. De Maashorst is een bijzonder gebied met een trage reactiesnelheid: het heeft lang last van droogte maar ook van nattigheid. En hopelijk volgt er nu een wat drogere periode.”

Er komt nog een algemene informatieavond van het waterschap om inwoners bij te praten over het onderzoek, de wateroverlast en wat er wel of niet aan te doen is. Veel bewoners hebben ook flinke schade opgelopen. Daarvoor kunnen ze in sommige gevallen bij het waterschap aankloppen, als er een link is tussen de overlast en het handelen van het waterschap.

Waaron is de Maashorst zo nat?

De grondwaterstand in de Maashorst is nog altijd erg hoog zoals te zien op deze kaart van de afgelopen jaren.